

Rapportage

Onderzoek Tweede Kamerverkiezing

Resultaten van de meting naar de opkomstintentie voor de Tweede Kamerverkiezing 2021, vervroegd stemmen vooral voor risicogroepen en briefstemmen voor kiezers van 70 jaar en ouder.

Colofon

Rapportnummer

2021 / 31

Datum

22 januari 2021

Opdrachtgever

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties

Auteur

Milou Gutter

I&O Research Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

T (053) 200 52 00

E info@ioresearch.nl

KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

T (020) 308 48 00

E info@ioresearch.nl

Inleiding en verantwoording

Om te zorgen dat de Tweede Kamerverkiezing in maart 2021 zo goed en veilig mogelijk verloopt, wordt een aantal maatregelen genomen. Deze maatregelen zijn opgenomen in de 'Tijdelijke wet verkiezingen covid-19' en in een wijziging van deze wet die naar alle waarschijnlijkheid op 1 februari 2021 in werking treedt. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft I&O Research een meting gedaan naar twee van deze maatregelen, namelijk de mogelijkheid voor vervroegd stemmen op 15 en 16 maart vooral voor risicogroepen en naar briefstemmen voor kiesgerechtigden van 70 jaar en ouder. Daarnaast is in het onderzoek ook gevraagd naar de intentie om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing in maart 2021. In het onderzoek staan twee doelgroepen centraal:

- Algemeen Nederlands publiek 18+ (alle leeftijden vanaf 18 jaar): hierna te noemen Nederlanders (18+).
- Nederlanders van 70 jaar en ouder: 2. Nederlanders van 70 jaar en ouder: (specifiek) 70-plussers.

Het veldwerk vond plaats van 12 t/m 17 januari 2021. Het beantwoorden van de vragenlijst duurde circa 5 minuten. Voor doelgroep 1 werkten in totaal 1.099 Nederlanders (18+) mee aan het onderzoek (responspercentage: 55%). Voor doelgroep 2 werkten nog eens 1.221 70-plussers mee aan het onderzoek (verse steekproef; responspercentage: 72%).

De resultaten zijn representatief op de kenmerken geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezing van 2017.

Belangrijkste conclusies [I]

Houding ten aanzien van de maatregelen

- Bijna de helft (48%) van de Nederlanders 18+ heeft er *zeer veel* vertrouwen in dat men op een veilige manier kan stemmen in een stemlokaal. Een vergelijkbaar aandeel (45%) heeft hier *redelijk veel* vertrouwen in. Dit geldt ook voor specifiek 70-plussers (resp. 47% en 48%).
- Vier tiende (40%) van de Nederlanders 18+ wil weten welke maatregelen zijn genomen in hun stemlokaal. Een kwart (24%) wil dit 'zeker' vooraf weten en nog een 16% wil dit *misschien* weten. Specifiek 70-plussers willen relatief vaak weten welke maatregelen zijn genomen. Eén op de drie (32%) wil dit 'zeker' weten en nog eens 16% zegt dit *misschien* te willen weten.

Stemintentie

- Acht op de tien (81%) Nederlanders 18+ zijn 'zeker wel' van plan om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing. Dit percentage is vergelijkbaar met de werkelijke opkomst voor de Tweede Kamerverkiezing van 2017 (81,6%). In de groep 70-plussers geeft een bovengemiddeld aandeel aan 'zeker wel' te gaan stemmen: 89 procent. Dit is wel lager dan het aandeel dat naar eigen zeggen in 2017 ging stemmen (96%).
- Van de Nederlanders 18+ geeft 5 procent aan (waarschijnlijk) niet te gaan stemmen of het nog niet te weten* (n=57). Hiervan noemt ongeveer één op de vijf (22%) het coronavirus als reden.

*Naast de 81 procent die zegt 'zeker wel' te gaan stemmen en de 5 procent die (waarschijnlijk) niet gaat stemmen of het nog niet weet, geeft 14 procent aan 'waarschijnlijk wel' te gaan stemmen. Deze groep staat hier niet vermeld omdat het percentage 'zeker wel' doorgaans een goede indicator is voor de werkelijk opkomst (op moment van meten).

Belangrijkste conclusies [II]

Manier van stemmen [alleen voorgelegd aan respondenten die zeggen te gaan stemmen]

- Negen op de tien (90%) van de Nederlanders 18+ die willen gaan stemmen, is van plan om zelf hun stem uit te brengen in het stembureau.
- Zes op de tien (59%) 70-plussers willen zelf hun stem uitbrengen in het stembureau. Drie op de tien 70-plussers willen dit per brief doen. Een op de tien 70-plussers weet nog niet hoe zij gaan stemmen en 1% wil iemand machtigen.

Stemmen per brief [alleen voorgelegd aan 70-plussers die per brief willen stemmen]

- Drie op de tien 70-plussers (28%) is van plan per brief te stemmen, voor het merendeel (78%) in verband met het coronavirus. De meerderheid (69%) wil hun briefstem per post versturen. Bijna een kwart (23%) wil hun briefstem zelf inleveren bij een gemeentelijk afgiftepunt voor briefstemmen.

Moment van stemmen [alleen voorgelegd aan respondenten die in een stembureau willen gaan stemmen]

- Ruim een op de drie Nederlanders 18+ (36%) weet nog niet op welke dag zij willen stemmen. Dit geldt voor de helft van de groep 70-plussers (49%).
- Drie op de tien Nederlanders 18+ (30%) weten nog niet hoe laat zij stemmen. Mensen die op maandag 15 maart, of dinsdag 16 maart willen stemmen, weten vaker al wel hoe laat zij willen stemmen en doen dat relatief vaak tussen 09.00 en 16.00 uur. Op maandag 15 maart is daarnaast ook tussen 07.30 en 09.00 uur een veelgenoemd tijdstip (23%).
- Van de groep 70-plussers weet 19 procent nog niet op welk tijdstip zij gaan stemmen. De rest wil in meerderheid tussen 09.00 en 12.00 uur (49%) of tussen 12.00 en 16.00 uur (23%) stemmen.
- 70-plussers die op woensdag 17 maart willen stemmen, doen dit iets vaker dan op de andere 2 dagen tussen 16.00 en 19.00 uur en weten vaker nog niet hoe laat zij willen stemmen.

Resultaten

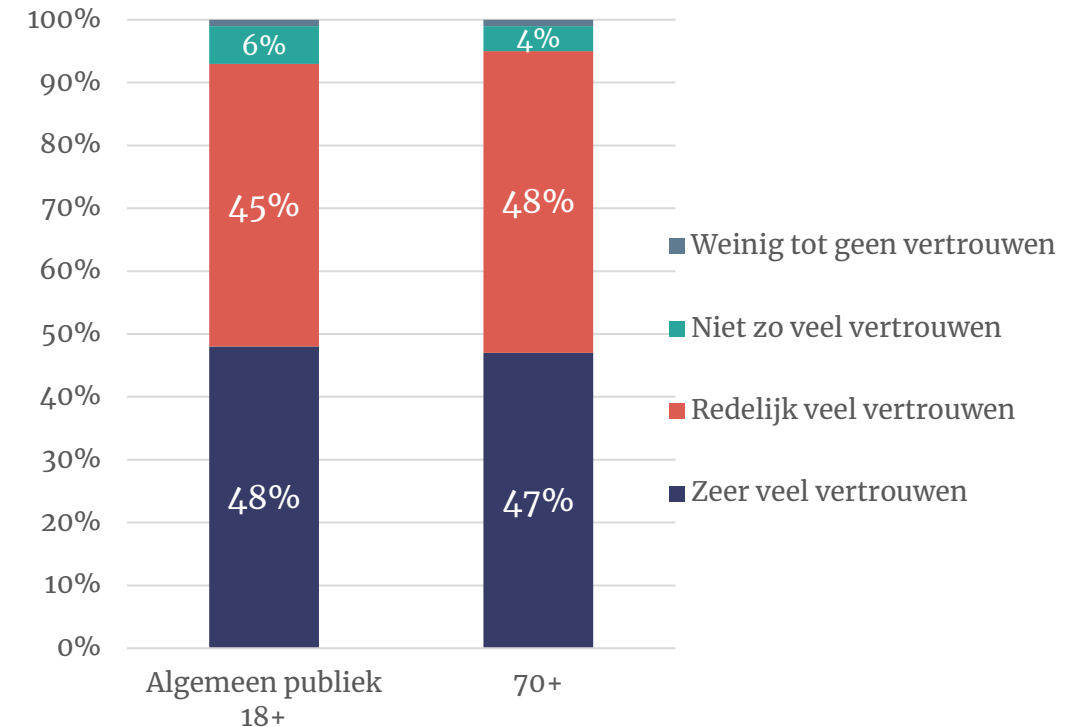

Ruim negen op de tien Nederlanders (18+) hebben (redelijk) veel vertrouwen dat zij veilig kunnen stemmen in een stemlokaal

- Bijna de helft van de Nederlanders 18+ heeft er zeer veel vertrouwen in dat men op een veilige manier kan stemmen in een stemlokaal. Een vergelijkbaar aandeel heeft hier redelijk veel vertrouwen in. Dit geldt ook voor de groep 70-plussers.
- In totaal heeft 7 procent van de Nederlanders 18+ *niet zo veel* tot *geen* vertrouwen dat zij veilig kunnen stemmen in een stemlokaal. In de groep 70-plussers is dit 5 procent.
- Men heeft meer vertrouwen dat men veilig kan stemmen naarmate men hoger opgeleid is. Van de hoger opgeleide Nederlanders 18+ heeft 53 procent *zeer veel* vertrouwen. Ook volwassenen tot 40 jaar hebben relatief vaak *zeer veel* vertrouwen (54%).

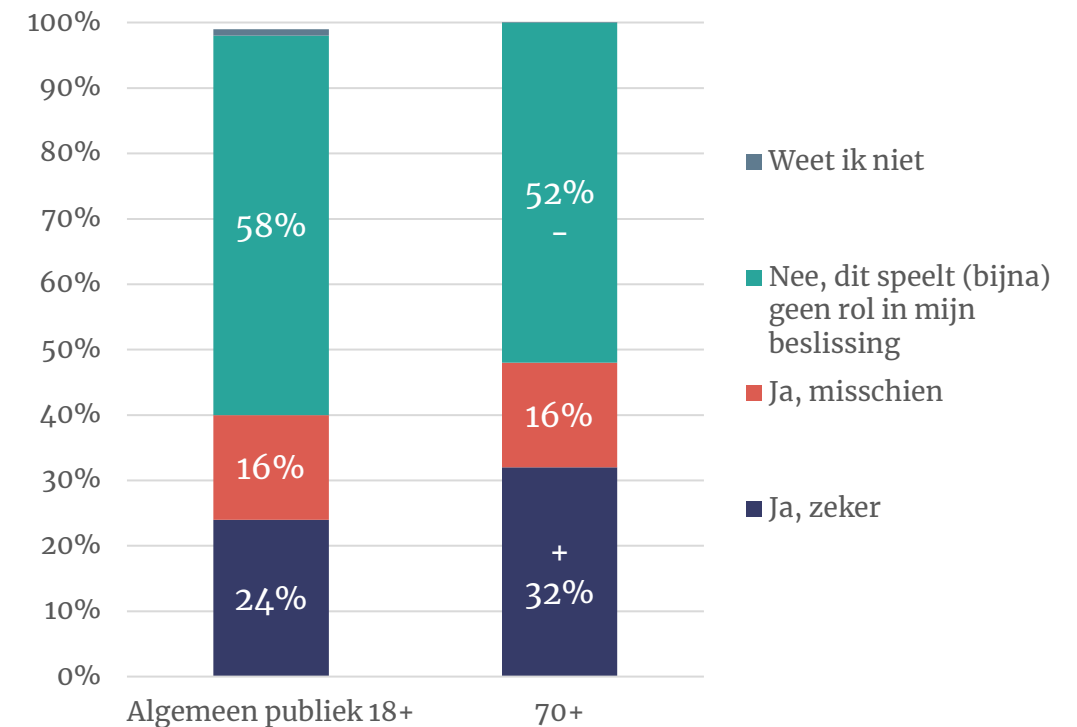
In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat u op een veilige manier kunt stemmen voor de Tweede Kamerverkiezing in een stemlokaal?

Vier op de tien Nederlanders 18+ willen weten welke maatregelen zijn genomen in hun stemlokaal

- Een kwart van de Nederlanders 18+ wil 'zeker' vooraf weten welke maatregelen zijn genomen en nog eens 16 procent wil dit 'misschien weten'.
- 70-plussers willen vaker weten welke maatregelen zijn genomen. Eén op de drie wil dit 'zeker' weten en nog eens 16 procent 'misschien'.
- Vrouwen willen vaker dan mannen weten welke maatregelen zijn genomen, maar nog steeds wil 45 procent van de mannen van 70+ weten welke maatregelen zijn getroffen. Van alle mannen van 18+ wil 37 procent weten welke maatregelen zijn genomen.

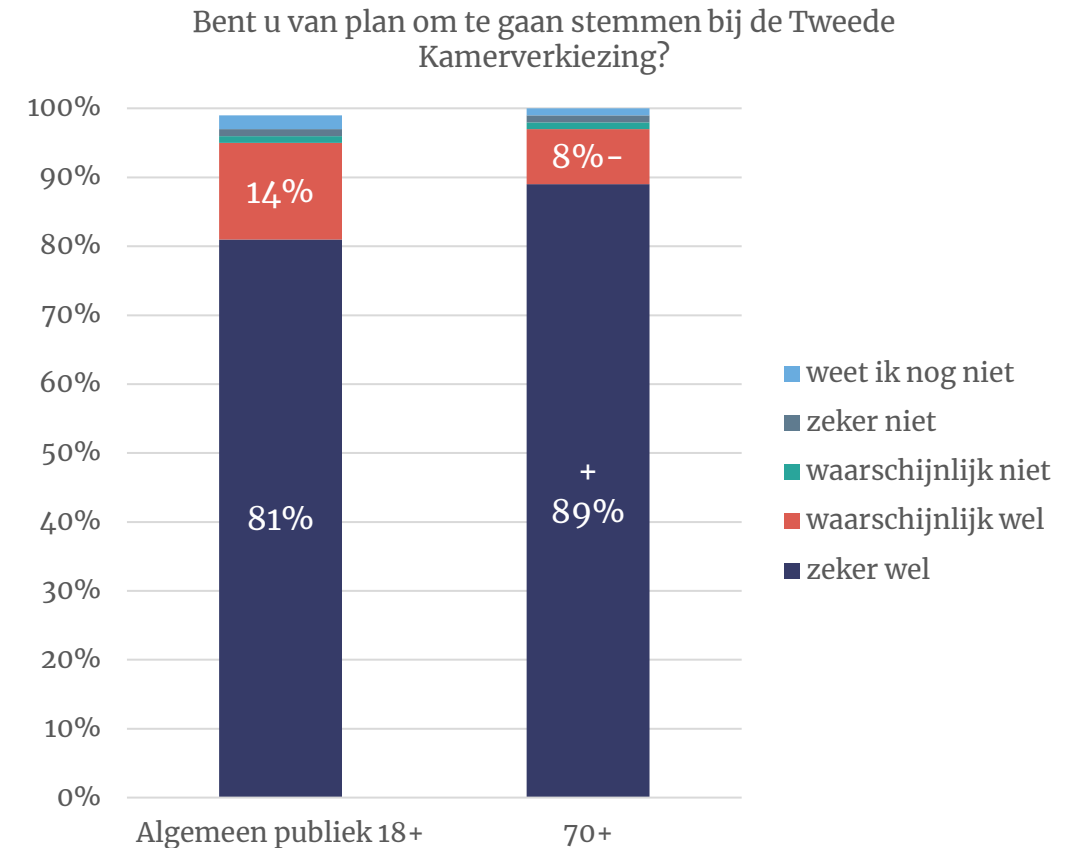
Wilt u vooraf weten welke coronamaatregelen in uw stemlokaal zijn genomen, voordat u beslist of u wel of niet gaat stemmen?

Acht op de tien Nederlanders 18+ zijn zeker van plan te stemmen

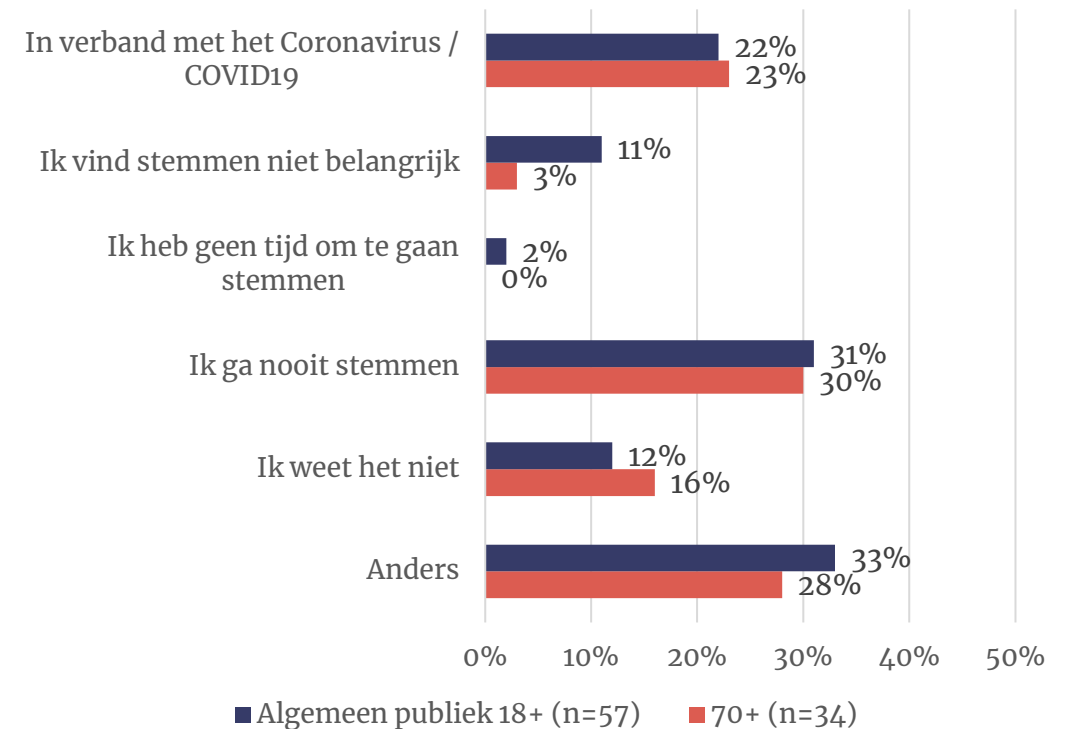
- Acht op de tien Nederlanders 18+ (81%) zijn 'zeker wel' van plan om te gaan stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing. Het percentage 'zeker wel' is doorgaans een goede indicator van het opkomstpercentage (op het moment van meten). Dit percentage is vergelijkbaar met de werkelijke opkomst van de Tweede Kamerverkiezing van 2017 (81,6%).
- Van de groep 70-plussers geeft een bovengemiddeld aandeel aan 'zeker wel' te gaan stemmen: 89 procent. Dit is lager dan het aandeel dat naar eigen zeggen in 2017 ging stemmen (96%).

Van de groep die zegt niet te gaan stemmen, noemt circa een op de vijf corona als reden

- In beide groepen noemt één op de vijf niet-stemmers het coronavirus als reden om niet te stemmen. Het gaat hier om mensen die zeggen (waarschijnlijk) niet te gaan stemmen, of het nog niet weten.
- Veelgenoemde reden om niet te gaan stemmen in de categorie 'Anders' is dat "stemmen geen zin heeft".
- Kanttekening is dat in deze cijfers niet de mensen zitten die aangeven 'waarschijnlijk wel' te gaan stemmen. In die groep kunnen zich ook mensen bevinden die twijfels hebben in verband met het coronavirus. In de groep 'waarschijnlijk/zeker niet' stemmers, bevinden zich relatief veel mensen die nooit stemmen.

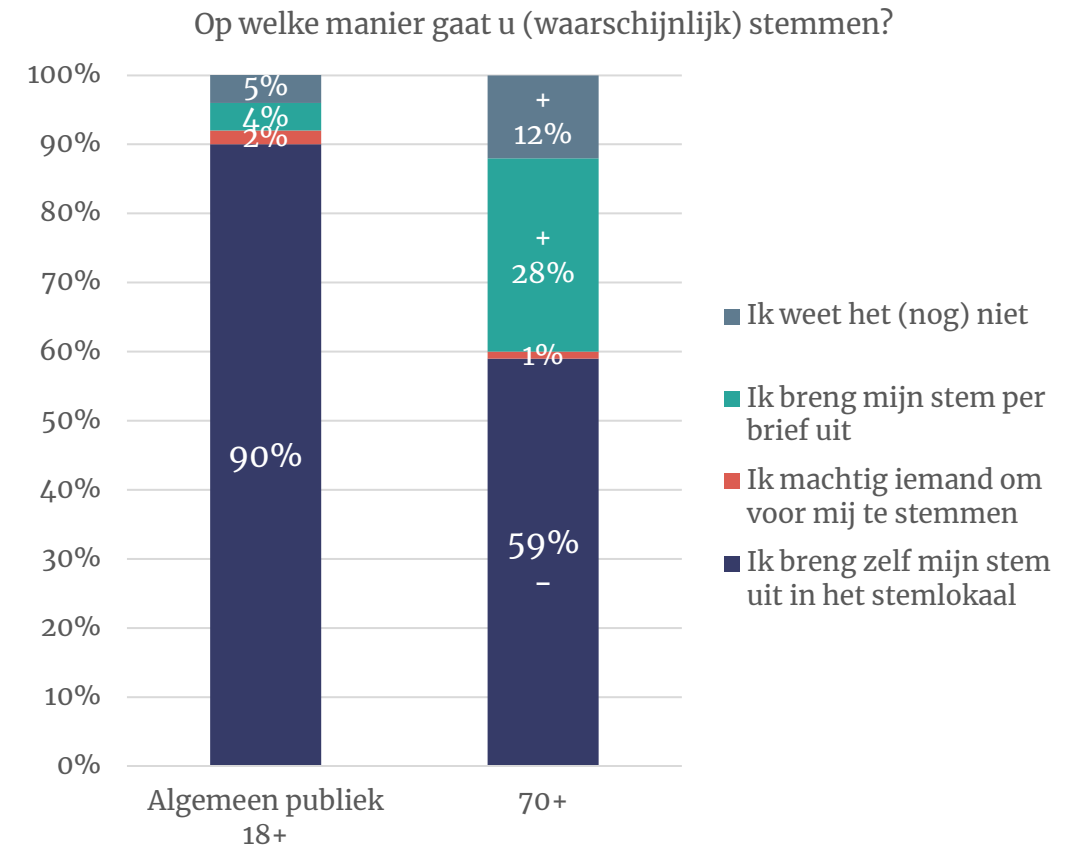
Waarom gaat u [waarschijnlijk/zeker] niet stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing + Waarom weet u nog niet of u gaat stemmen bij de Tweede Kamerverkiezing?
[meerdere antwoorden mogelijk]

Deze vraag is alleen voorgelegd aan mensen die aangeven [waarschijnlijk/zeker] niet te gaan stemmen, of nog niet weten of zij gaan stemmen. Percentages op deze pagina dienen met enige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd in verband met een relatief kleine steekproefgrootte

Meerderheid wil stemmen uitbrengen in het stemlokaal

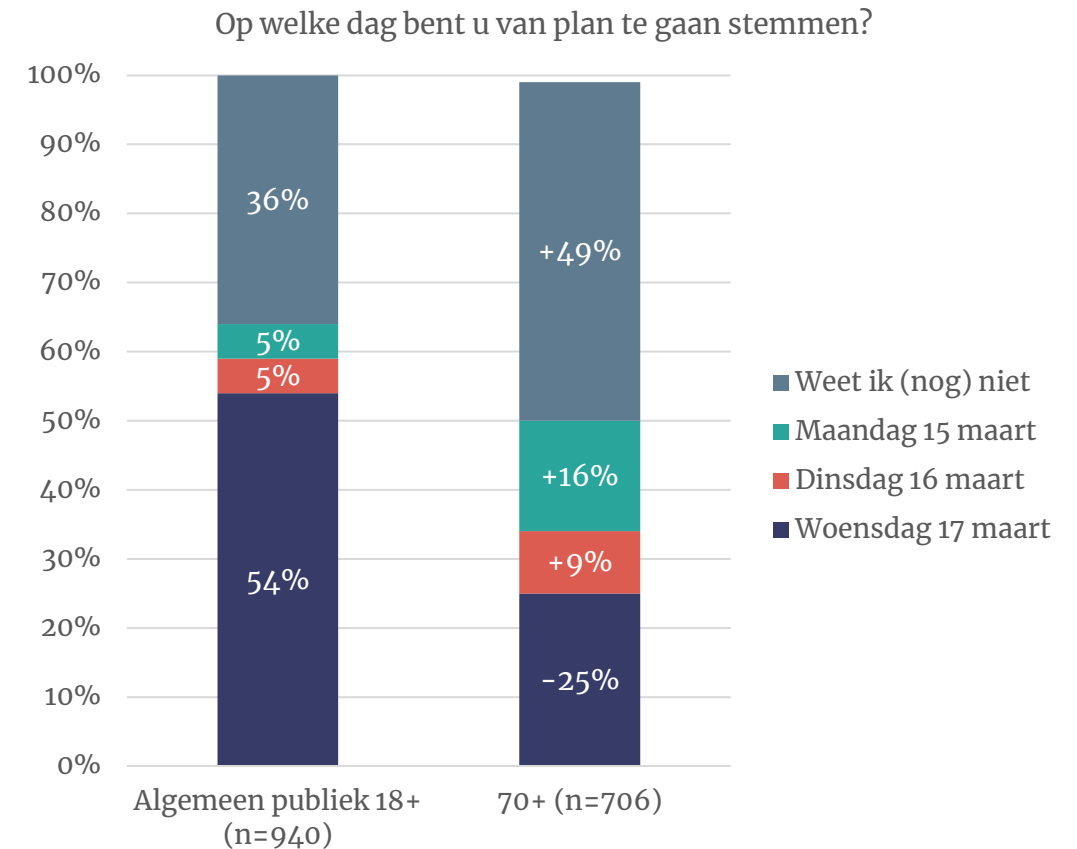
- Negen op de tien van alle Nederlanders 18+ die (waarschijnlijk) gaan stemmen, wil zelf hun stem uitbrengen in het stemlokaal.
- Zes op de tien 70-plussers wil zelf hun stem uitbrengen in het stemlokaal. Drie op de tien 70-plussers willen dit per brief doen. Een op de tien 70-plussers weet nog niet hoe zij gaan stemmen.
- Van de 70-plussers die hun stem per brief uitbrengen (n=327), geeft 78 procent aan dat zij dit doen in verband met het coronavirus.

Alleen voorgelegd aan mensen die [waarschijnlijk of zeker] van plan zijn om te gaan stemmen

Helft van de 70-plussers weet nog niet op welke dag zij stemmen

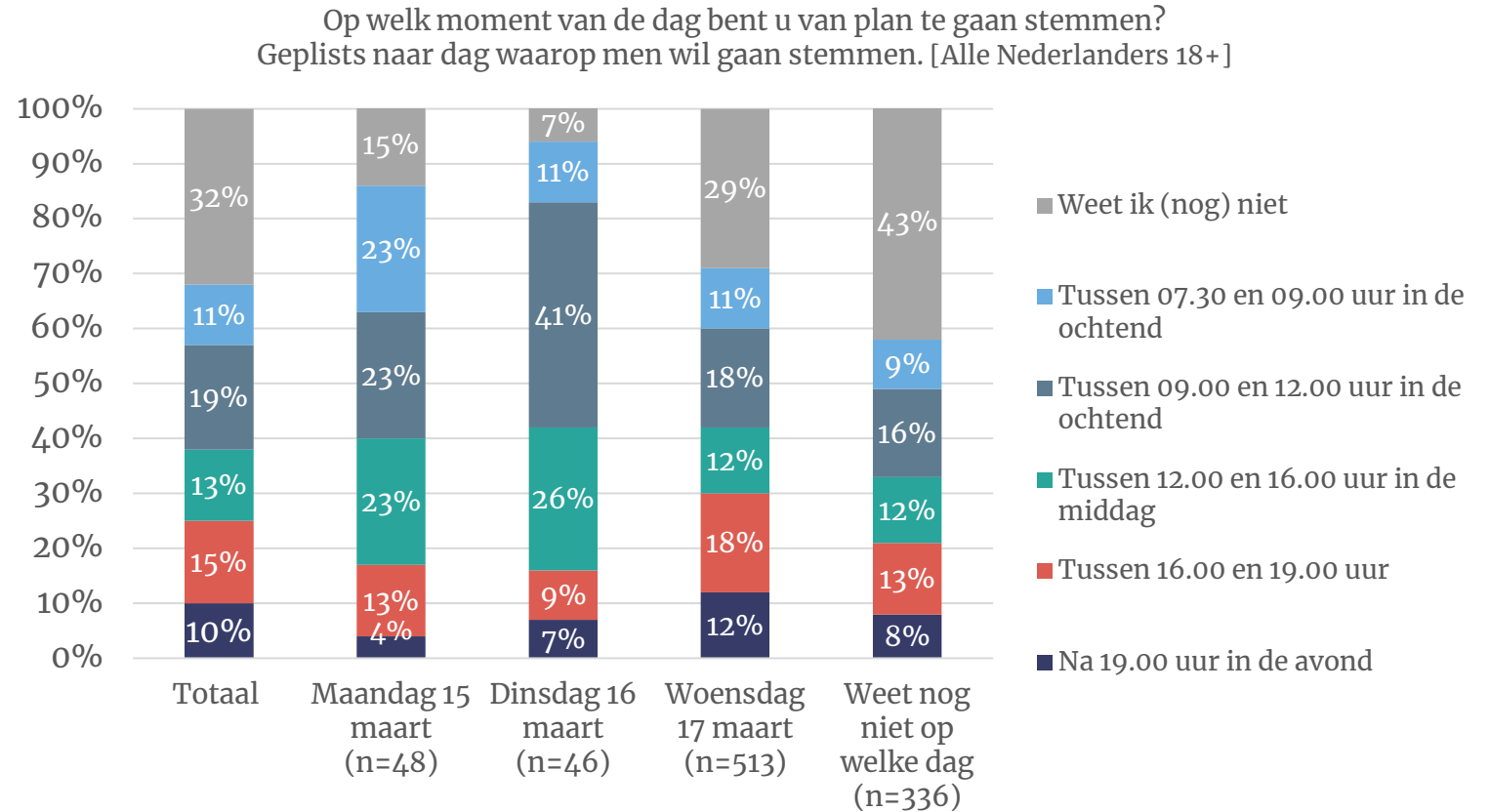
- Ruim de helft van de Nederlanders 18+ die zelf in een stemlokaal willen gaan stemmen, is van plan om dit op 17 maart te doen. Ruim één op de drie weet nog niet op welke dag zij gaan stemmen.
- Een kwart van de 70-plussers (die in een stemlokaal gaan stemmen) zegt op woensdag 17 maart te gaan stemmen. De helft weet het nog niet. 70-plussers zeggen relatief vaak op maandag 15 maart (16%) of dinsdag 16 maart (9%) te gaan stemmen.
- Vrouwelijke 70-plussers geven vaker aan dan mannen nog niet te weten wanneer zij gaan stemmen (55% versus 43%).

Deze vraag is alleen voorgelegd aan mensen die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen

Drie op de tien Nederlanders 18+ weten nog niet hoe laat zij gaan stemmen

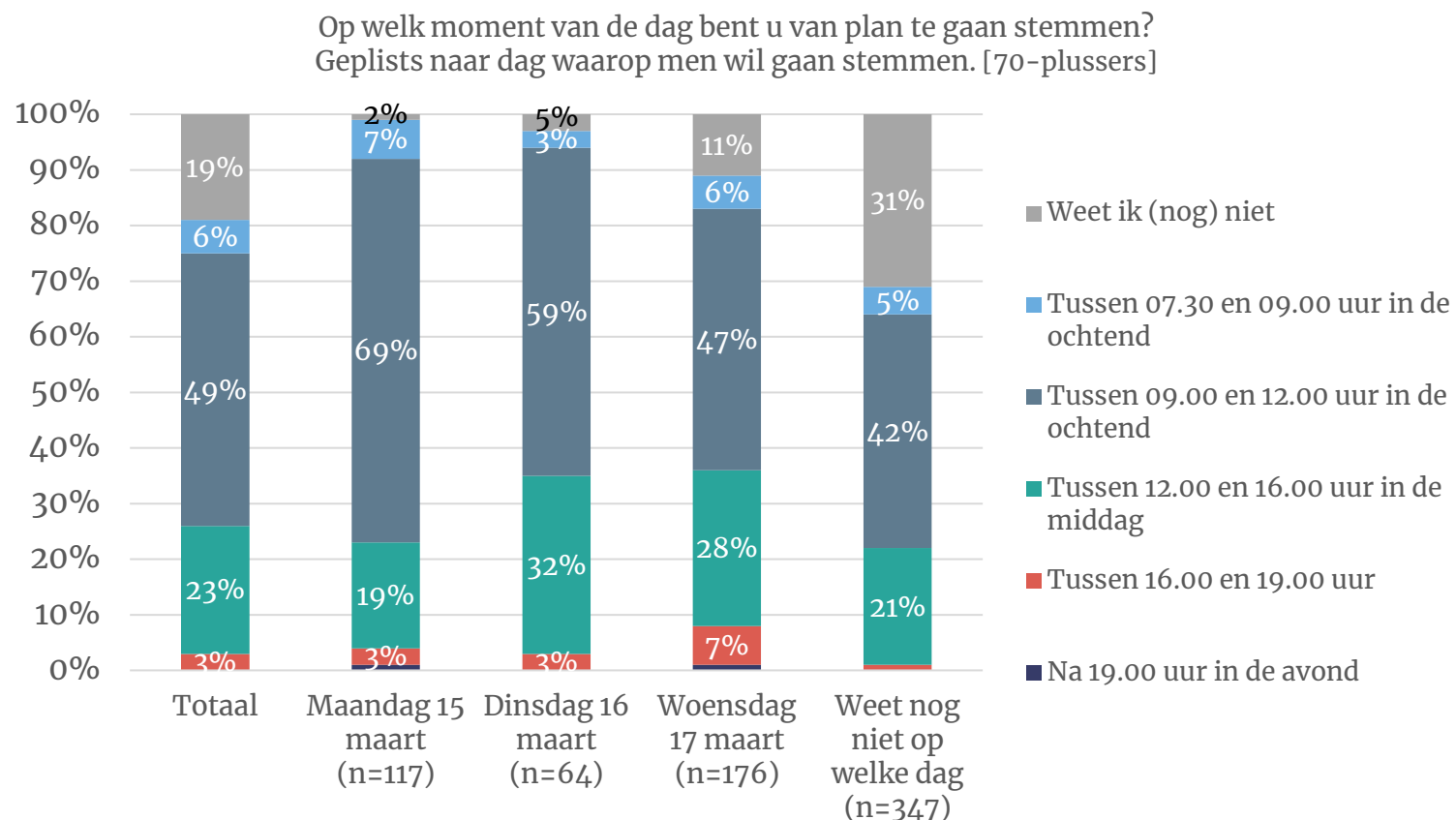
- Drie op de tien Nederlanders 18+ weten nog niet op welk tijdstip zij hun stem gaan uitbrengen. Dit geldt ook specifiek voor Nederlanders 18+ die op woensdag 17 maart willen stemmen.
- Nederlanders die op maandag 15 maart, of dinsdag 16 maart willen gaan stemmen, doen dat relatief vaak tussen 09.00 en 16.00 uur. Op maandag 15 maart is daarnaast ook tussen 07.30 en 09.00 uur een veelgenoemd tijdstip.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan mensen die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen

Meerderheid 70-plussers stemt tussen 09.00 en 16.00 uur

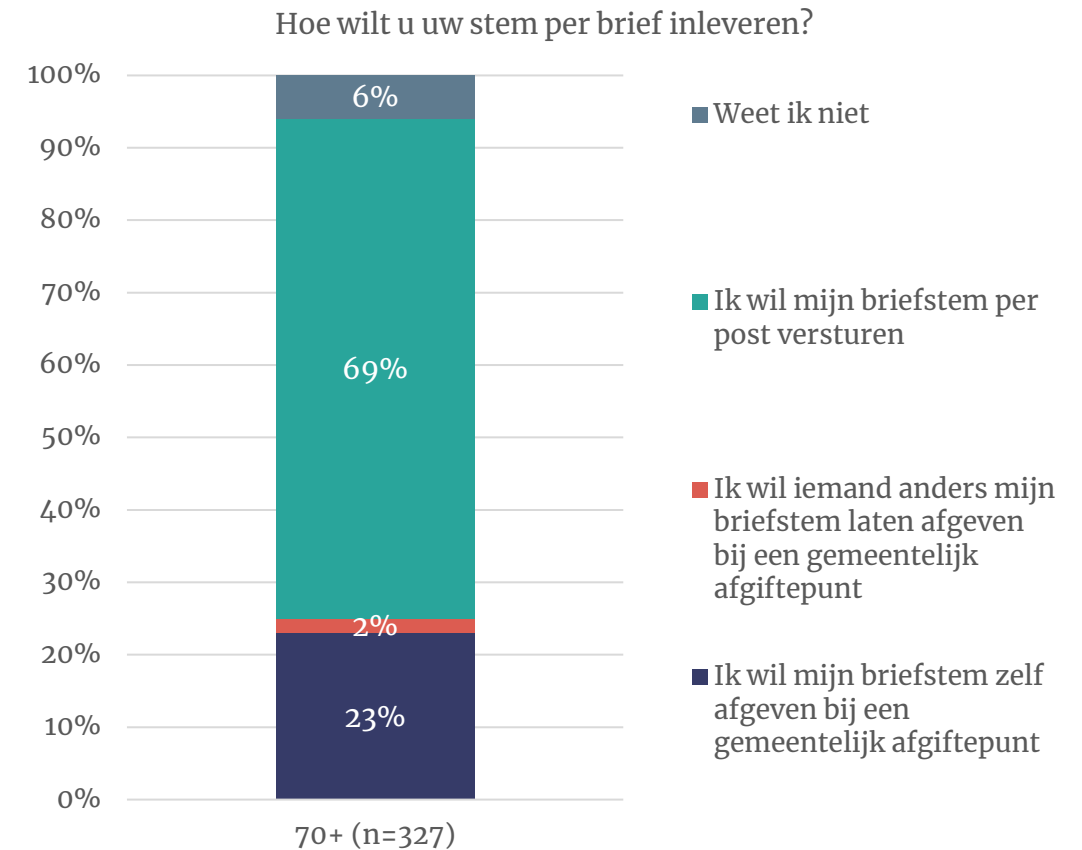
- 70-plussers zijn veelal van plan om tussen 09.00 en 12.00 uur te stemmen.
- 70-plussers die op woensdag 17 maart willen stemmen, doen dit iets vaker dan gemiddeld tussen 16.00 en 19.00 uur en weten vaker nog niet hoe laat zij gaan stemmen.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan respondenten die aangeven zelf in een stemlokaal te gaan stemmen

Meerderheid van de briefstemmers (70+) wil hun stem per post versturen

- Zeven op de tien (69%) 70-plussers die per brief stemmen, willen hun stem per post versturen.
- Bijna een kwart (23%) wil hun stem zelf afgeven bij een gemeentelijk afgiftepunt.

Deze vraag is alleen voorgelegd aan 70-plussers die per brief willen stemmen